

РЕЦЕНЗИЯ

за доц. дфн Емилия Николова Денчева
кандидат по обявения конкурс за професор по Германски езици
(История на немския език), шифър 05.04.20

Доц. дфн Емилия Денчева е единствен кандидат по обявения в ДВ, бр. 31/23.04.2010г. конкурс за професор по Германски езици (История на немския език).

Запознах се с представените от нея материали и документация и мога да уверя почитаемото научно жури по езикознание, че тя отговаря на изискванията за участие в конкурса.

Емилия Денчева завършва средно образование в немската езикова гимназия „Карл Либкнехт“ в София през 1970г., а през 1976г. специалност „Немска филология в СУ „Св. Климент Охридски“ със защита на дипломна работа на тема: „Die Lehnwörter in den walahisch-bulgarischen Urkunden und Dokumenten aus dem 14., 15. und 16. Jahrhundert“. През периода 1981 – 1984г. е докторант в университета „Карл Маркс“ в Лайпциг, ГДР, където защитава дисертация за придобиване на научната степен „Доктор на философските науки“ в областта „Германистична лингвистика“. Тема на дисертацията: „Zum Infinitivgebrauch in der althochdeutschen Tatian-Übersetzung. Versuch einer Darstellung der Finalität des Infinitiv-Komplements“. От 1985г. е асистент по историческа граматика и история на немския език в катедра „Немска филология“ на СУ „Св. Климент Охридски“.

След едногодишен творчески отпуск Емилия Денчева се хабилитира през 2003г. и придобива научното звание „доцент“ с хабилитационен труд на тема: „Das Phänomen des sog. Accusativus cum infinitivo und seine Reflexe im Deutschen. Ein Versuch Synchronie und Diachronie interagieren zu lassen“. След последвалия втори творчески отпуск 2004 – 2005г. тя написва и защитава дисертационен труд за придобиване на научната степен „Доктор на филологическите науки“ с шифър на научната специалност 04.05.20. Тема на дисертацията: „Zum Gebrauch infinitivischer Sätze mit explizitem Subjekt in der Bibelübersetzung (Neues Testament) von Wulfila. Ein Versuch gotisches Idiom vor dem Hintergrund übersetzungstechnischer Entscheidungen abzugrenzen und zu charakterisieren“.

Доц. дфн Емилия Денчева е имала краткосрочни престои и дългосрочни специализации в чужбина: Саарбрюкен, Бон, Лайпциг, Потсдам. Участвала е с доклади в конгреси, симпозиуми, конференции у нас и в чужбина (София, Велико Търново, Варна, Краков, Марибор, Лайпциг).

Доц.дфн. Емилия Денчева е ръководител на Катедрата по германистика и скандинавистика.

Доц. дфн Емилия Денчева членува в научни организации и комисии: от 2005г. е съучредител и член на Съюза на германистите в България, от 2008г е член на Научната комисия към ФКНФ и член на Научния съвет към ФКНФ. От май 2009г. е председател на българския филиал на Gesellschaft für deutsche Sprache.

В специалност „Немска филология” доц. Е. Денчева чете следните лекционни курсове:

В бакалавърска степен на обучение:

- История на немския език: Раздел I. Увод в старовисоконемския
- История на немския език: Раздел II. Увод в средно- и ранноновонемския

В магистърска степен на обучение:

- Диахронна лингвистика – синтаксис
- Развитие на нормата на немския литературен език и превод на текстове от по-стари езикови периоди;
- Лингвостилистичен анализ и превод на текстове от по-стари езикови периоди;
- Неверните приятели на преводача – специфичен случай на междуезикова интерференция
- Редакция на преводен текст
- Редакция на двуезичен речник

В продължение на много години тя преподава и в практическия курс при студентите от специалност „Немска филология”.

Доц. дфн Емилия Денчева е представила за участие в конкурса (след придобиване на научната степен „доктор на филологическите науки“) следните излезли от печат или под печат научни разработки:

- 4 научни статии, публикувани у нас и в чужбина
- 6 научни статии и доклади под печат за списания и сборници у нас и в чужбина
- Книга „Morphologische Sonderklassen im Verbalsystem des Gegenwartsdeutschen und ihr sprachhistorischer Hintergrund (mit einem Vorschlag für ihre Einbeziehung in eine synchrone Klassifikation der verbalen Flexionstypen)” (под печат)
- Дисертационен труд, отпечатан като книга в Университетско издателство „Св. Кл. Охридски”, София 2009, на тема: „Infinitivische Sätze mit explizitem Subjekt in der Bibelübersetzung (Neues Testament) von Wulfila. Ein Versuch gotisches Idiom vor dem Hintergrund übersetzungstechnischer Entscheidungen abzugrenzen und zu charakterisieren.“

- Доц. Денчева представя и Българско-немски речник (съкратено издание) в съавторство. Издателство Атлантис КЛ, София 2009. ISBN 978-954-9621-46-4

- участие в съставителство с Рая Кунчева: Юбилеен сборник по случай 100-годишнината на Жана Гълъбова. Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, София (под печат).

-Емилия Денчева: Българо-германски отношения през Средновековието. Сборник, посветен на 90 годишнината от рождението на Боян Джонов. Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, София (под печат).

- Отзиви:

Zidele amatambo: За Боян Джонов и неговите трудове. В: Българо-германски отношения през Средновековието. Сборник, посветен на 90 годишнината от рождението на Боян Джонов. Съставител: Емилия Денчева. Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, София (под печат).

В приложената документация и материали доц. Денчева коректно е разграничила и подредила публикациите и научните разработки в определени периоди, свързани с нейното академично израстване. Тук преобладават разработки, свързани с инфинитивните и партиципиални конструкции. Определено мога да кажа, че те имат приносен характер и представляват основа за по-нататъшни изследвания не само в немски език, но и в други германски езици. Те биха могли да намерят приложение при преподаване на езиковедски теоретични дисциплини при скандинавските езици. В приложно-прагматичен план тези разработки са особено полезни за процеса на чуждоезиковото обучение, но и за преводаческата практика. Съществен принос представляват конкретните предложения на авторката за адекватен превод на тези инфинитивни и партиципиални конструкции. Тъй като обаче на проблема за инфинитивните конструкции са посветени твърде много и тясно свързани помежду си научни разработки – статии, дисертационни трудове и хабилитационен труд- ще позволя да насоча вниманието към книгата, под печат, посветена на морфологичните особености във вербалната система на съвременния немски език. Тази книга ще допринесе за по-задълбоченото изучаване на немския език и ще даде отговор на въпроси, свързани с особеностите на специални глаголни класове. Авторката подхожда прецизно към класификацията на глаголите. Ще посоча само, че в предложената книга детайлно и подробно е представено развитието на флексията в различните исторически етапи на немския език – с препратки при необходимост към германския, респ. готския и индогерманския - днес на глаголите с особености във формообразуването. По този начин флексионно-парадигматичните специфики на тези глаголи на синхронно равнище са показани като пряко следствие от историческия развой на езика. В приложно-прагматичен план

книгата ще бъде особено полезна за самия процес на чуждо-езиковото обучение при студенти по немска филология.

Интересна и по –различна по тематика е статията «За възможността да се разграничат сложно-съставни изречения с подчинено финално от сложно-съставни изречения с подчинено консекутивно изречение с помощта на граматични семи», където е предложен начин за експлициране и обективизиране на разликата между двата вида подчинени изречения. Статията има дискуссионен характер и доц. Денчева добре и убедително аргументира виждането си. Във връзка с решаването на този въпрос трябва обаче непременно да се вземе под внимание и ролята на контекста в някои случаи.

От общия брой на публикациите за цялата преподавателска и научна дейност на доц. Денчева проличава нейният интерес към лексикографията. На тази проблематика са посветени редица статии, доклади на научни форуми у нас и в чужбина.

Издаденият от Атлантис КЛ през 2009г. „Българско-немски речник“, обхващащ 88 000 думи и изрази, представлява съкратен вариант на излезлия от печат през 2001г. голям „Българско-немски речник“, в чието съставителство доц. Денчева също е участвала. Съкращенията засягат предимно редки и остарели думи, тясно специализирани термини от областта на техниката и науката, както и производни думи, при които не се наблюдават отклонения от правилата за тяхното образуване. Същевременно са добавени нови думи и значения, придобили по-широка употреба през последните години. По този начин речникът е актуализиран и пригоден към изискванията на съвременния потребител.

Проектната дейност е също така застъпена в преподавателската и научна дейност на доц. Денчева. След придобиването на научната степен „доктор на филологическите науки“ през 2007г. тя участва в три проекта:

- осъществявайки научно ръководство заедно с проф. Ервин Чирнер от Хердер институт, Лайпциг, ФРГ, на международен научноизследователски проект по програмата за обмен на кадри между България и Германия на тема: *Контрастивно изследване на българска и немска научна реч*
- ръководство на научноизследователски проект на тема: *Разчитане и аотиране на старовисоконемски текст на Евангелската хармония на Тациан*
- участие в научноизследователски проект на тема: *Входна морфологична и синтактична терминология като база за усвояване на научна лингвистична терминология от студенти филолози(българисти и германисти)*

Към цялостната преподавателска дейност на доц. Денчева може да се отбележи подготовката и ръководството на 6 дипломанти магистри през периода 1993 – 2009г.

За съжаление в момента доц. Денчева не осъществява научно ръководство на докторанти, което е наложително във връзка с кадровото развитие на по-млади колеги в Катедрата по германистика и скандинавистика. Като ръководител на Катедрата по германистика и скандинавистика доц. Денчева би трябвало да активизира работата за академичното развитие на двете специалности в катедрата. Препоръчвам ѝ по-голяма гъвкавост при решаване на тези проблеми особено в специалност "Скандинавистика", която в момента е застрашена в това отношение.

В течение на над 25-годишната си дейност в Катедрата доц. Емилия Денчева се утвърди като авторитетен, компетентен, добросъвестен и взискателен преподавател със значителна по обем научна продукция. Тя е преподавател с богат опит както в практическия курс, така и в теоретичния курс на обучение.

В заключение на моето изложение-рецензия бих искала да кажа следното: На научното жури по езикознание предстои да обсъди и гласува кандидатурата за професор на един кандидат, който по моя преценка заслужава да бъде удостоен с това високо научно знание по следните причини:

- Научноизследователската дейност на кандидатката е сериозна, достатъчно задълбочена и с лесно откриваеми приноси за науката и нейното приложение. Резултатите от нея могат да намерят приложение не само в теоретическото и практическо обучение на немски език, но и в теоретичните езиковедски дисциплине на скандинавските езици. Тук насочвам към публикациите, посветени на различните инфинитивни и причастни конструкции.

- Чрез своята високопрофесионална дейност преподавателска дейност, от която имам и лични впечатления, доц. Емилия Денчева е високо квалифициран специалист в областта на езиковедската теория и практика. Фактът, че в един от научните проекти са включени и студенти, говори за желанието ѝ да култивира у тях желание за научна работа.

Предлагам на научното жури по езикознание да удостои доц.дфн Емилия Николова Денчева със званието *Професор по история на немския език*.

София, 25.05.2011г.

Рецензент: *А. Бучуковска*
(Проф. д-р А. Бучуковска)